

KATASTAR

osnovnih podataka o pećinama, jamama i ponorima, te izvršenim istraživanjima

SNAJDEROVA LUKNA — Žu 210 — Samobor: 75.000 — Geografski položaj: 33°21'35" ist. d. (Ferro) i 45°48'35" sjev. š. — Položaj: 250 m N 17° E od crkve sela Vrhovčaka — Apsolutna visina: 280 m — Duljina: 26 m Temperatura zraka: 12° C.

Pećina je formirana u miocenskom litotamnijskom vapnencu. Ulaz pećine okrenut je prema sjeveru. Visina ulaza iznosi 2,40 m, a širina 1,50 m. Glavni smjer protezanja pećine je NE — SW. Pećina se sastoji od predvorja, kojeg tvori 4 m dugi kanal. Na kraju predvorja nastavlja se dva kraka. Jedan je krak dugačak 13,5 m i proteže se u pravcu NE — SW, a drugi je dugačak 6,5 m i proteče se NW — SE. Oba su kanala vrlo uska i niska. Tlo predvorja, kao i obiju kanala pokriveno je ilovačom.

Po stijenama pećine primjećena je velika množina skakavaca *Troglophilus cavicola* Kollar i nekoliko muha tobočarki *Stenophylax*.

Datum istraživanja: 5. IX. 1954. — Istražili i snimili: S. Marjanac i S. Martan, članovi Spel. sekc. P. D. »Željezničar«, Zagreb.

PIRIŠĆE — Žu 195 — Samobor: 75.000 — Geografski položaj: 33° 21' 14" ist. d. (Ferro) i 45° 48' 43" sjev. š. — Položaj: 380 m N 38° W od crkve sela Vrhovčaka, u Librićevoj šumi — Apsolutna visina: 300 m — Dubina: 12 m.

Jama je formirana duž dijaklaze NW — SE, u miocenskom litotamnijskom vapnencu. Ulaz u jamu položen je horizontalno, a radius ulaza iznosi 0,25 m. Jama se sastoji od vertikalnog kanala sa malom prostorijom na dnu jame, čije je dno zatrpano urušanim kamenim. Stijene su pokrivene tankim slojem blata.

Od podzemne faune primjećeni su skakavci *Troglophilus cavicola* Kollar.

Datum istraživanja: 5. IX. 1954. — Istražio i snimio: Slavko Marjanac, Spel. sekc. P. D. »Željezničar«, Zagreb.

OZALJSKA PEĆINA — Hr 254 — Jaska: 75.000 — Geograf. položaj: 33° 07' 50" ist. d. (Ferro) i 45° 36' 56" sjev. š. — Položaj: 550 m W 22° N od starog ozaljskog grada na Kupi, u dolini »luka«. — Duljina: 170 m.

Pećina je formirana u jedrom vapnencu jurske starosti, svijetlo sive do tamno sive boje. Ulaz u pećinu okrenut je prema zapadu. Pećina se sastoji od dvorane sa vrlo niskim stropom, koja je dugačka 8 m, a široko 4 m i četiriju kanala. Dno pećine pokriveno je debelim slojem ilovače.

U pećini je A. Langhoffer našao slijedeće vrste:

Polydesmus complanatus L., *Strongylosoma pallipes* Oliv., *Iulus fuscipes* C. Koch, *Lithobius stygius* Latz., *Troglophilus cavicola* Kollar, *Troglophilus neglectus* Krauss, *Anophthalmus Schaumi* Hochetlingeri Winkl., *A. Typhlotreacus (ozaljensis) croaticus* St., *Typhlotrechus Bilimenki ozaljensis* Bedel, *Sathrobium (glyptomerus) cavicola* Müll., *Bathyscia Khevenhülleri v. croatica* Müll., *Leptoderus Hohenwarti* Schmidt, *Parapropus sericeus* Schmidt, *P. sericeus v. simplicipes*, *Micropterma lateralis* St., *M. segnaki* M. C. L., *Stenophylax mucronata* M. C. L.

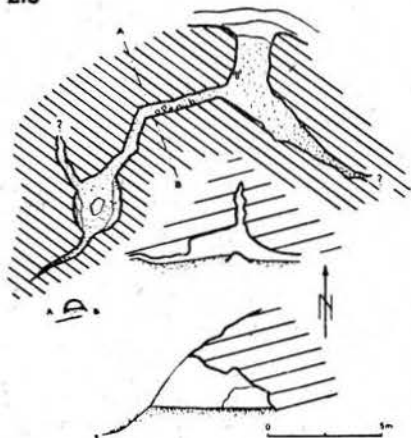
JAMA ZVEKACA — Da 638 — (Zvečari) — Šibenik: 160.000. — Geografski položaj: 16° 06' 00" ist. d. (Greenwich) i 43° 40' 35" sjev. š. — Položaj: 1700 m W 10° N od želi. stanice Perković. — Apsolutna visina: 270 m. — Dubina: ? (istraženo do 96 m).

Jama je formirana u rudistnom vapnencu gornioekredne starosti. Uzak otvor vodi u koničnu, vertikalnu cijev sa širim dijelom okrenutim prema dolje, koja se u dubini od —32 m razdvaja u dva rukava sa kosim dnom. Prvi je rukav dubok 8 m, a drugi se proteže prema jugu i spušta u zavoju do dubine od 48 m. Ovdje je oveći otvor kroz koji se silazi pomoću ljestava do dubine od —78 m, u prostoriju velikih dimenzija. Na dnu dvorane nalaze se dva otvora, koji vode u niže prostorije. Na ovom mjestu dubina je iznosila —96 m.

Na ulazu u jamu, ispod ovećeg kamena, uhvaćena je zmija *Coluber leopardinus* Bonaparte (*Elaphe situla*). U drugom rukavu primjećeni su miševi (neodređeni). Od podzemne faune iz ove su jame poznate vrste koje je objavio U. Girometta: *Laemostenus elengatus* Del., *Atheta speaia* Er., *Troglophilus cavicola* Kollar, te *Titanethes albus*.

U jami su nadene i brojne kosti uginulih pasa.

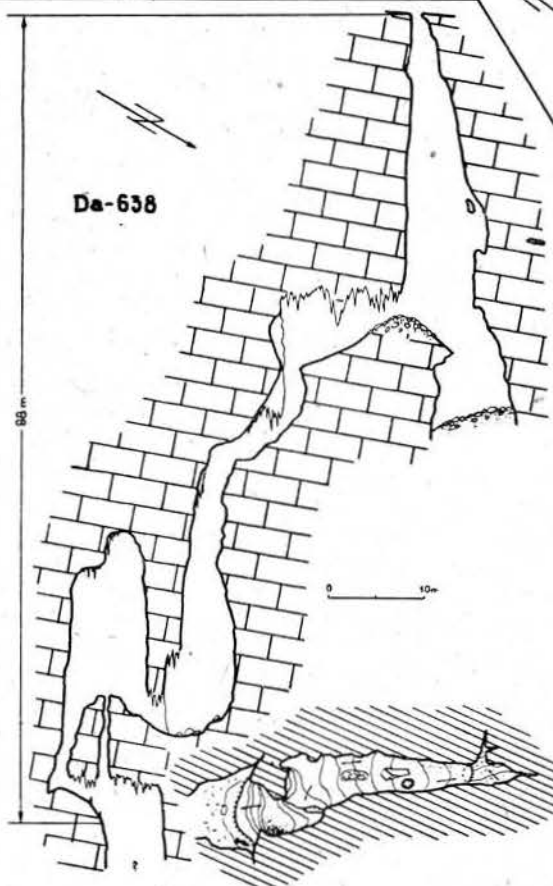
Žu-210

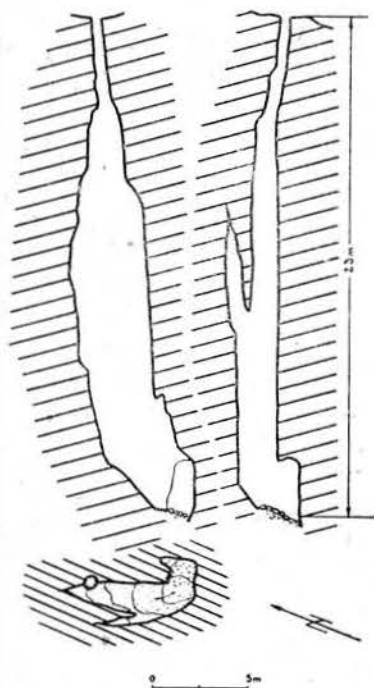
Hr-254

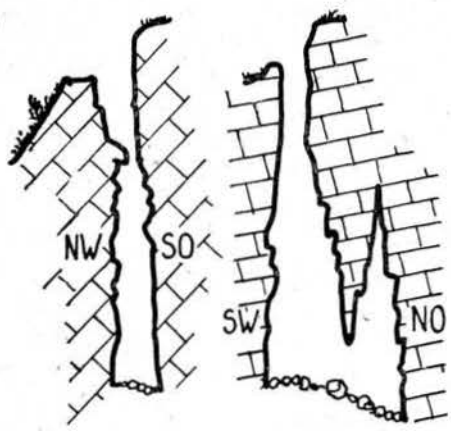
Da-638

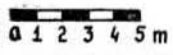
Žu-195

Merjanec, J.

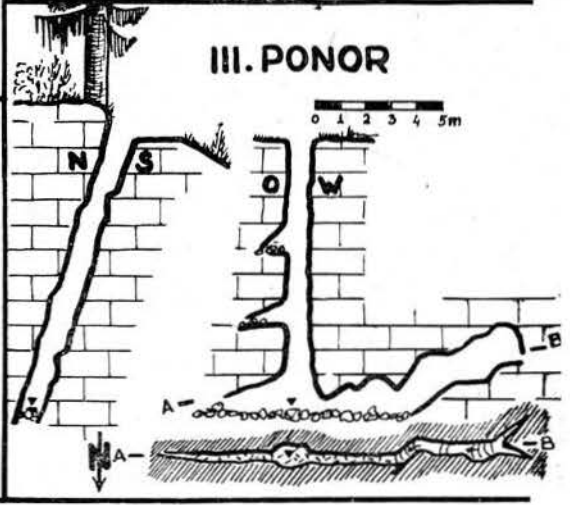
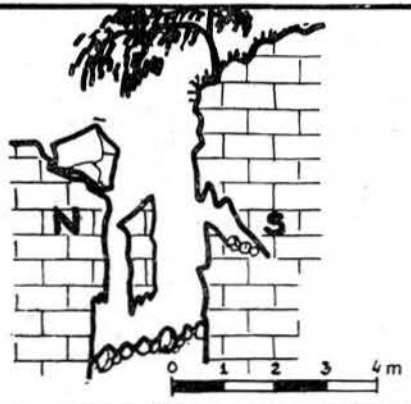

TISIN PONOR

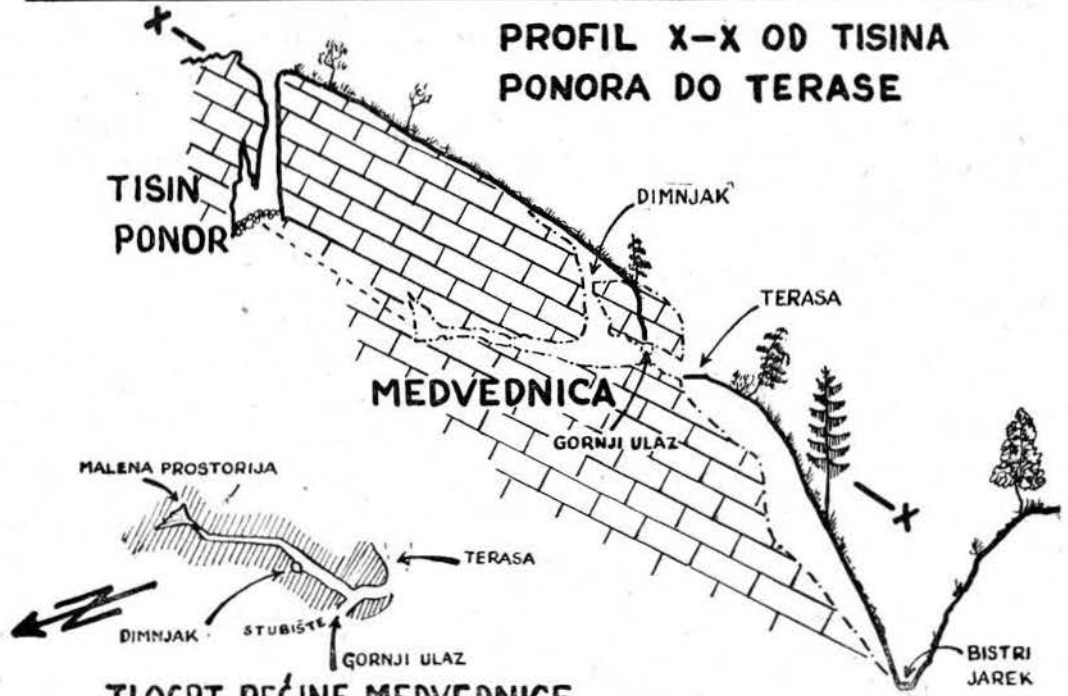
MALA PEĆINA

ROZOP II.

III. PONOR

PROFIL X-X OD TISINA PONORA DO TERASA

TLOCRT PEĆINE MEDVEDNICE

Datum istraživanja: 28. XI. 1954. Istražili i snimili: S. Marjanac, S. Božičević, B. Kajs i B. Bastalić, Spel. sekc. P D »Željezničar«, Zagreb.

Lit.: V. Girometta — Prilog poznavanju troglobijske i troglofilne faune Dalmacije uz geomorfol. bilješke o istraženim špiljama, jamama. — Program c. i kr. velike gimnazije u Spljetu za šk. god. 1913.—1914. Spljet 1914, str. 3—16.

Tisina jama - Hr 1261 - Zagreb, 1:100.000 — Geograf. položaj: 15°57'40" ist. d. (Greenwich) i 45°55'05" sjv. š. — Položaj: 400 m W 13° N od bivše Rauchove lugarnice, kod »Horvatovih 500 stuba« — Apsolut. vis.: 703 m — Dubina: 12 m — Duljina: 5 m — Temperatura uzduha: 9° C — (16. X. 1955.)

Dno je danas prekriveno urušnim i ubačenim kamenjem, ali je prava dubina jame još veća. Otvor jame je vrlo uzak, jer je na jednom mjestu zabrtvljen kamenom.

Datum istraživanja: 16. X. 1955. — Topografski snimio: Srećko Božičević, Spel. sekc. P D »Željezničar«, Zagreb.

II. Ponor — Hr 452 — Zagreb, 1:100.000 Geograf. položaj: 15°57'40" ist. d. (Greenwich); i 45°55'05" sjv. š. — Položaj: 400 m W 13° N od bivše Rauchove lugarnice, kod »Horvatovih 500 stuba«, nedaleko Tisine jame. — Dubina: 4 m — Temperatura uzduha: 11° C (15. X. 1955.).

Datum istraživanja: 15. X. 1955. — Topografski snimio: Srećko Božičević, Spel. sekc. PD »Željezničar«, Zagreb.

III Ponor — Hr 1271 — Zagreb, 1:100.000 — Geograf. položaj: 15°57'30" ist. d. (Greenwich); i 45°55'05" sjv. š. — Položaj: W od potoka Bistri jarek i »Horvatovih 500 stuba«. — Apsolut. vis.: 660 m — Duljina: 10,5 m.

Otvor jame je 60×70 cm. Ulazi se prema sjeveru pod kutom od 70°. Dno jame je zatrpano kamenjem. Prema istoku i zapadu pruža se uska pukotina, prolazna je samo zapadna pukotina, u duljini od 10 m.

Datum istraživanja: 14. VI. 1952. — Topografski snimio: Srećko Božičević, Spel. sekc. PD »Željezničar«, Zagreb.

Mala pećina - Hr 1274 - Zagreb, 1:100.000 — Geograf. položaj: 15°57'40" ist. d. (Greenwich); i 45°55'05" sjv. širine — Položaj: 400 m W 13° N od bivše Rauchove lugarnice, kod »Horvatovi 500 stuba«. — Apsolut. vis.: 665 m — Dubina: 4 m — Duljina 10 m.

Ova je pećina do nedavna bila zatrpana zemljom, dok je Vladimir Horvat nije otkopao do današnjih dimenzija.

Topografski snimio: Srećko Božičević, Spel. sekc. PD »Željezničar«, Zagreb.

Pećina Medvednica — Hr 1273 — Zagreb, 1:100.000 — Geograf. položaj: 15°57'40" ist. d. (Greenwich); i 45°55'05" sjv. š. — Položaj: 400 m W 13° N od bivše Rauchove lugarnice, kod »Horvatovih 500 stuba« — Apsolutna vis.: 668 m — Duljina: 25 m — Temperatura vode: 10,5° C (16. X. 1955.).

Pećina ima tri otvora: prvi sa stubišta, drugi sa »terase«, a treći odozdo u vidu ponora, odnosno dimnjaka. Od otvora sa stubišta pećina skreće lijevo, u duljini od 25 m. Na 6 metara od ulaza nalazi se 6 metara visok dimnjak, koji predstavlja treći otvor pećine. Na kraju kanala nalazi se visoka i uska prostorija. U vlažnijem periodu dno je u kanalu puno blata. Kanal je pri dnu uža, a prema stropu širi. Dimnjak i dva otvora preostatak su kanala, iz davne geološke prošlosti, kojim je protjecala voda.

U pećini se zadržavaju šišmiši.

Topografski snimio: Srećko Božičević, Spel. sekc. PD »Željezničar«, Zagreb.

RECENZIJIA

Naučni časopis »**Scienca revuo**«, službeni organ Međunarodnog znanstvenog saveza esperantista (I. S. A. E.), koji se štampa u Nizozemskoj, donosi u svom prvom ovogodišnjem broju članak našeg suradnika Marinka Gjivoje o antičkim podzemnim kamenolomima na korčulanskim otocima Sutvari, Vrniku i Kamenjaku. Članak je izvorno napisan na esperantu, potkrijepljen je bibliografskim podacima i ilustriran originalnim slikama. S obzirom da se radi o podzemnim pećinama, koje sežu u dubinu do 25 m, ova radnja je od interesa ne samo za arheologiju nego i za speleologiju, iako opisane pećine nisu nastale u davno geološko doba uslijed djelovanja prirodnih sila, nego u historijsko doba radom ljudskih ruku.

Nakon što je u uvodu nabrojio lokalitete na području Jugoslavije, na kojima se u antici eksploatiralo kamen, autor navodi historijske izvore, među kojima i jedan prilično jasan Pseudo-Skimnosov podatak u Periegezi. Međutim, s obzirom da bi poneki od izvora

zbog svoje problematičnosti mogao izgubiti svoju dokaznu vrijednost, Gjivo je svoje tvrdnje onom podrijetlu opisanih kamenoloma zasniva na samim specifičnim tragovima koje je pronašao u već davno napuštenim podzemnim kamenolomima, i na samoj tehnici rada, kakvu je antika poznavala, a Srednji vijek, pogotovo nakon otkrića eksploziva, sasvim zabacio. Zatim slijedi opis smještaja i veličine kamenoloma kao i opis samog tehnološkog postupka korištenja kamena u antici.

Budući da o ovoj temi nije bilo pisano u domaćoj stručnoj literaturi, bilo bi svakako poželjno, da se autor podrobije osvrne na ovu temu i u nekom našem stručnom časopisu, s obzirom na važnost i zanimljivost objekata.

Urednik

Vijesti iz inozemstva

NESREĆE U PEĆINAMA

U pećini Grotta di Piaggia Bella, koja se nalazi u planinskom masivu Monte Marguarese, nedaleko talijansko-francuske granice, došlo je do nesretnog slučaja, koji je završio smrću talijanskog speleologa Lucia Marsia.

Dne 30. srpnja 1955. Lucio Marsi spuštao se u 120 m duboku jamu, i tom je prilikom puklo sigurnosno užo, koje se izlizalo na oštroj stijeni. Unesrećenik se strmoglavio u jamu, i ostao na licu mjesta mrtav.

Francuska speleološka ekspedicija pod vodstvom Roberta Levi-a izvadila je posmrtnu ostatku Marcela Loubensa-a iz ponora Saint—Pierre—Martin. Marcel Loubens poginuo je u ovom ponoru 1952. godine, kao član francuske ekipe, koja je istraživala taj ponor. Posmrtni ostaci izvučeni su iz ponora u aluminijskom kovčegu.

OSNOVANO INTERNACIONALNO GEOGRAFSKO DRUSTVO (IGA)

Na esperantskom kongresu u Bologni (Italija), koji je održan 3. VIII. 1955., osnovano je Internacionalno geografsko društvo (IGA) s ciljem da zbliži stručnjake i amatere geografe, etnologe, arheologe, speleologe, i planinare, koji se služe esperantom, i tako uvede esperanto u stručne krugove. Organ IGA izdaje svoj bilten na esperantu, koji izlazi u Ljubljani. Clanarina za IGA staje godišnje 2 švicarska franka, odnosno 300 talijanskih lira. Na čelu društva je predsjednik Tibor Sekelj (Jugoslavija). Ostali članovi odbora su: potpredsjednik, Dr. R. H. Osborn (Engleska), tajnik ing. Walter van der Ley (Njemačka), blagajnik gđa Chiara Dragoni (Italija), Odbornici: Risto Jarvien (Finska), Ing. Stefan Veselji (Cehoslovančka), Manuel Gomes (Azori), gđa Nina Vidervol (Jugoslavija) i Ing. R. Laval (Francuska).

KONGRES SPELEOLOGA ITALIJE

Od 3. do 8. listopada 1955. godine održan je VII. kongres speleologa Italije na Siciliji. Kongresu su prisustvovali delegati iz evropskih i vanevropskih zemalja, a kao jugoslavenski predstavnik kongresu je prisustvovao Egon Pretner iz Postojne.

Obavijesti

NOVA SPELEOLOŠKA SEKCIJA »ZELJEZNICARA«

U Ljubljani je osnovana nova Speleološka sekcija željezničara u okviru Planinarskog društva »Željezničar«. Sekcijom rukovodi poznati jamar iz Ljubljane Dušan Novak.

NOVI UPRAVNI ODBOR SPELEOLOŠKE SEKCIJE PD »ZELJEZNICAR« U ZAGREBU

Dne 12. I. 1956. održana je redovna glavna godišnja skupština Speleološke sekcije PD »Željezničar« u Zagrebu, i tom je prilikom izabran novi upravni odbor u slijedećem sastavu: pročelnik Slavko Marjanec, tajnik Vlado Lončar, blagajnik Josip Benčić, ekonom Aleksandar Mujić, knjižničar Janko Debeljak, orудар Božo Bastalić.